

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr. 16

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și la
doselul coșului nr. 29 M.
Manuscrisurile nu se
napoiază.

Cum mor popoarele?

Arad, 21 Februarie.

I.

O întrebare la care nu se poate răspunde, desigur, în cadrele unui articol de ziar, și nici nu avem pretenția s'o facem. Voim să ne oprim numai la unele constatări, făcute de alții înaintea noastră, în lucrări de cercetări temeinice, în vremile bune ale păcii, pentru ca să nu ne zăpăcească sau chiar să ne descurajeze tragicul zilelor de azi când se pare că un singur factor hotărăște soarta popoarelor: forța. Căci forța fiind totdeauna de partea celor mulți și tari, ar urma ca cei puțini și slabi, popoarele mai puțin numeroase, să nu mai poată întrezări un viitor mai bun, după ce forța merge mână în mână cu egoismul. Războiul de acum, considerat ca răfuiala popoarelor și țării mari — căci din ciocnirea intereselor acestora s'a născut, nu de dragul ochilor popoarelor mici, cum se asigură din unele părți — va putea să aibă ca urmare o nouă aranjare a intereselor și legăturilor dintre țările mari și popoarele mari, iar popoarele mici vor putea fi trecute ușor cu vederea, — spun mulți. Iar cei mai pesimiști adaugă: interesele de viață ale popoarelor mici vor putea fi înecate de lavina intereselor celor mari așa încât însăși ființa lor națională să devină foarte problematică.

Toate aceste bănueli pot să se realizeze, căci după dovada lăcomiei ce se arată în actualul război nu ne mai putem aștepta la o întocmire a lumii pe mai clare baze de drept decât cum a fost mai înainte. Omul, se vede, va rămânea mereu ceea ce este, o ființă vie-

țuitoare care are trei ținte: eu, eu și a treia oară: eu. Dar prin acest adevăr brutal și prin biruința lui, încă nu înseamnă să devină problematică ființa națională a popoarelor mici, cari n'au prerogativa să poată rosti pe acest întreit „eu”.

Popoarele nu mor din voința și din sila altor popoare mai puternice, din faptul cum alte popoare aplică față de ele principiile de drept, din felul în care sunt îngrijite sau desconsiderate de altele mai mari. Cauze externe pot să apese un popor în evoluția lui firească, pot întârzia aceasta evoluție, pot pune grele și nenumărate piedeci în ori care ram al dezvoltării sale, însăș sămânța morții unui popor nu vine însă de afară. Pe cât e de banală pe atât e de adevărată povestea cu toporul și pădurea că „cele mai multe rele nu vin de afară, ci ni le face toate vr'un cunoscut de-al nostru, vr'o rudă sau un frate”. În cazul nostru ruda sau fratele suntem noi înșine, toți fiii unui popor. Este însuș sufletul unui popor din care isvorește și care susține viața lui națională.

Rezultatele la cari au ajuns cercetările omenesti în cursul istoriei ne arată că popoarele se prăbușesc, cad și dispar de obicei după ce au ajuns la o culme a măririi și puterii, cad mâncate de însăși relele ce s'au încuibat în viața lor intimă. Mor, de obicei, popoarele nu când sunt oprinate de altele, ci când chiar ele au devenit oprimate. Am avea deci un rezultat ciudat: nu mor cei slabi ci cei puternici, și pare că ne vin în minte cuvintele scripturii: „Coboriva pe cei puternici de pe scaune”.

Însă numai la întâia vedere e un paradox în această constatare. Cei puternici, cari cad,

numai la aparență mai sunt puternici, în realitate ei au fost puternici, când încep să cadă slăbiciunea era în ei numai nu s'a văzut. Când s'a început destrămarea văzută a marilor imperii și popoare cari au lăsat urme grele în istorie, era numai desnodământul final al marelui proces de descompunere care, în sinul acelor imperii sau popoare, se pornise de mult, de decenii sau chiar de veacuri.

În război suntem obișnuiți să vedem și să apreciem un singur factor care hotărăște soarta popoarelor: forța brută, și adeseori suntem ispitiți să credem că acest factor a fost și va fi singurul hotărâtor în viața omenimei. Uităm, însă, că încăerările armate sunt numai epizoade în viața popoarelor, că însăș soarta unui popor atârână dela o mulțime de alți factori și că, dacă în lupte forța rămâne deasupra în însăș viața omenească rămân conducătoare și biruitoare puterile sufletești ale popoarelor. Uităm mai ales că un popor când nu se mai razină decât pe forța brută, și disconsideră puterile sufletești, poate să apară în ochii contemporanilor ca mare, dar în el însuș și-a pecetluit prin aceasta începutul decăderii. Istoria ne este martoră.

Popoarele nu mor din voința și sila altor popoare mai mari, ci mor atunci când ele siluesc natura. Căci este o ordine mai înaltă în lume, care, deși crezută de puțini, stăpânește, povățuește și nu suferă ca natura să fie siluită de om. Iar aceasta natură, în care bat toți cei tari și puternici, pe care o asaltează egoismul omenesc, poruncește precum fiecărui om așa și fiecărui popor să se mul-

Știri privitoare la directorul școlilor naționale: Gheorghe Haines

De Dr. Ion Mateiu.

Iubirea pentru trecut, este una din dogmele fundamentale ale oricărui popor civilizat. A iubi însă conștient vremile apuse, înseamnă a cunoaște temeinic viața neamului tău sub toate formele ei de manifestare. Și ea se capătă numai prin cercetări meticuloase ori prin studiarea răbdătoare a lucrărilor de specialitate. La noi lipsind tradițiile de cultură, cari creiază în sufletul intelectualei interesul permanent pentru tot ce atinge viața sufletească a neamului, era firesc ca și cercetarea trecutului să aibă mai puțini cultivatori. În consecință nu-i deloc surprinzător, dacă acest trecut, mai ales sub raportul culturii populare, nu este încă cunoscut în măsura atribuțiilor de civilizație, pe cari vrem să clădim viitorul nostru.

Iată o dovadă. Cel puțin din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, răsare și în satele noastre umilite, școala cu rosturile ei speciale. Ea a fost un dar împărătesc, pentru un popor chinuit de întuneric și sărăcie. După expresia plastică alui Victor Hugo, prin deschiderea acestor școli, s'a închis temnița de veacuri, în care a fost strivit sufletul românesc. La început dibuind în nesigurantă, orbită de perspectiva de lumină prea in-

tensivă ce i-se deschisese largă și primitoare, școala aceasta sta buimăcită în fața puținilor elevi doritori de învățătură. Norocul ei a fost, că milostiva curte împărătească s'a îngrijit să-i dea povățuitori de legea și neamul nostru, cari s'au nevoit să facă din ea un izvor de învățare și de educație sistematică al masselor populare. Prin stăruința acestor *directori naționali* s'a organizat școala românească dela sate, prin hărnicia lor s'a creiat învățământul românesc și din însuflețirea lor neobosită a răsărit curentul de cultură populară, care străbătea succesiv văile Ardealului ca o solie mântuitoare. Ei bine, pe lângă tot rolul lor cultural atât de însemnat și hotărâtor, cei 4 directori naționali, căți i-a avut școala noastră dela 1786 până la 1850, au rămas aproape necunoscuți nu numai pentru oamenii de carte în general, dar chiar și pentru bărbații de școală, chemați să lucreze pe temeiurile așezate de antecesorii lor merituoși.

Asupra unora dintre ei, cercetătorii trecutului nostru, cum e părintele protopop Lupaș, au publicat o seamă de documente, chemate să trezească interesul nostru pentru acești luminători, ale căror suflete se odihnesc de atâta vreme în umbrele eternității. Chiar numai Gh. Haines a trebuit să rămână acoperit de vălul gros al uitării desăvârșite, deși acest bărbat, în scurta sa activitate dela 1808—1813, a dezvoltat, ca director al școlilor naționale, o neobicită de febrilă muncă. Gh. Haines a fost un temperament de luptător neastâmpă-

rat și de combatant neînduplecat, un sprijinitor insuficient al școlilor și un călduros apărător al dascălilor săi. Viața sa e un continuu sbucium sufletească și un lung corț de frământări și de lupte neconținute cu stăpânirile proprii și străine.

Din cuprinsul numeroaselor documente pe cari le-am aflat în arhivele țării și cele din Sibiu, se vede limpede, că Haines n'a fost un om obișnuit, ci o personalitate, care prin tot ce a săvârșit, face onoare nu numai școlii și învățământului, ci peste tot trecutului nostru românesc. O monografie, ce se va scrie în temeiul documentelor copiate, va avea să confirme adevărul acestor aprecieri generale. Și până atunci mă simt îndemnat să public de astădată un document, căruia împrejurările războinice de azi, îi dau o interesantă notă de actualitate. E vorba de scrisoarea, pe care Haines a trimis-o, în 1807 din Brașov, lui Constantin Ipsilanti, domnul Țării Românești, ca acesta să intervină pentru admiterea lui de preot militar în oastea română. Din această scrisoare importantă se deslușesc nu numai legăturile sale surprinzătoare cu familia domnitorului român, ci și o serie de fapte cari pun figura lui Haines într'o lumină foarte frumoasă. Dar mai ales preoții noștri vor avea prilej să vadă, ce însemnată deosebită atribuie Haines *preotului militar* în vremuri de războie, când zice că el este ca o cărmă bună la o corabie.

În vremea aceea, Austria și Rusia purtau război contra Turcilor. Țările Românești, tributare

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 an 2 coroane.

țunească și să cinstească ce-i al său și să nu se lăcomească la ce-i al altuia, să încapă frățeste unii lângă alții căci lumea-i largă, căci pânea de toate zilele și-o poate agonisi fiecare după dreptate, iar de mai mult nime n'are nevoie, căci dincolo de moarte nime nu poate duce cu sine nimic. Este o ordine în lume care poruncește cinste față de tine însuși și cinste față de deapropoale. De căteori acest precept este călcat în picioare, deși ne pare încă omul sau poporul ce-l calcă — mare — prăbușirea lui a început, și urmașii lor se vor hodi numai pe ruinele mărire deodată.

Pentruca ordinea morală să fie susținută în lume cad toți acei cari cearcă să o frângă. E adevărat că istoria se repețește mereu și totuș omenimea nu vrea să învețe. Dar cu egoismul omenesc se luptă vecinic puterea care veghiază asupra ordinii morale din lume, și totdeauna rămâne biruitoare. Altfel de mult lumea ar geme sub un singur tiran.

Popoarele mor de obicei când au ajuns la culmea mărire, pentrucă în epocile de înflorire și bunăstare, de stăpânire, se nasc în ele germeul peirei, tendința de a silui natura din ei și ordinea morală din lume. Atunci nu mai sunt tari, decât la aparență, pentrucă își mănăcă ele însele țâria: Ținerea în cinste a ordinii morale. Dispare credința, se corup moravurile, se întunecă idealul lor de viață pe deoparte, pe de altă parte însătoșează tot mai tare după bunul altor popoare dorind să trăiască din seul altora. Cauza este că au încetat să lucreze, că s'au pus la hodină, iar nemișcarea înseamnă moartea nu numai în lumea organică neînsuflețită ci și în viața omenească. Când un popor zice despre sine: acum sunt stăpân, pot să mă hodinesc, pot să mă bucur, pot să gust roadele sforțărilor și luptelor de până acum, putem ști că începe să-și sape groapa. Pentrucă puterile sufletești, cari l-au dus la rezultatele la cari a ajuns, nu i s'au dat pentru ca să fie uitate și disconsiderate, ci să fie ținute mereu în cinste, și rezultatele la cari a ajuns nu i le-au câștigat pentru ca să se ingrașe de ele, ci pentru ca să fie folositoare aceluși po-

por și vieții omenești întregi. Căzând forța lor morală, simburile tuturilor biruințelor din trecut, forța brută ce le-a mai rămas va cădea cu sunet sec la cea dintâi ciocnire.

Sistemizarea postului de predicatori.

Intre diferitele probleme scoase la suprafață de un timp încoaci în publicistica noastră s'a putut observa părerile unor bărbați de ai noștri că viața noastră bisericească reclamă unele reînnoiri. S'a accentuat și în acest ziar părerea, că preoțimea satelor noastre nu-și împlineste întreagă chemarea, mărginindu-se numai la celebrarea liturgiilor în Dumineci și sărbători și celelalte slujbe bisericești. Drept urmare a acestor stări de lucruri se deduce apoi slăbirea sentimentului religios chiar și la poporul nostru dela sate, — care numai din obicei mai cercetează sfânta biserică.

În consecință se pretinde dela preoții satelor noastre o mai bogată activitate în cele sufletești pentru a susține moralul în populațiunea rămasă acasă — care în aceste timpuri de grele încercări și ispite — ușor poate aluneca pe povârnișul decedantei morale. Pentru prevenirea catastrofei s'a stăruit apoi asupra însemnătății donațiunii fericitului notar român D. M. Ardelean — cu scopul de a se da un avânt mai puternic predicii în bisericile noastre.

Îndrăznesc să pun întrebarea: ajungerea scopului mare întru conducerea bisericii celei vii la limanul fericirii — n'ar fi sosit timpul cel puțin în ceasul al 11-lea de a se sistemiza barem în centrele episcopilor noastre câte 1—2 posturi de predicatori — cărora să nu li se dea altă slujbă decât — a se pregăti pentru propoveduirea cuvântului dumnezeesc — în fiecare Duminecă sau sărbătoare precum e obiceiul acesta de mult introdus la protestanți și rom. catolici.

Introducând această inovație în biserică noastră am convingerea că și publicul nostru dela orașe — nu va mai alerga la bisericile

străine pentru a asculta pe predicatori străini în limbă străină, ci se vor deda a asculta pe predicatorii proprii în limba bisericii noastre strămoșești.

Acești predicatori apoi — dacă e trebuința pot cutreiera și acele parohii de ale noastre unde e pericol de a se încuiba unele secte religioase sau unde preotul local din motive de ordin personal nu poate stârpi unele vicii și păcate de ale poporului său, — acești predicatori pot deci aduce mult folos în sinul bisericii noastre.

În orașele noastre cu sedii episcopicești pe lângă predicatori ar putea servi de ajutor și profesorii noștri dela institutele de teologie — fiind datori a se sui și aceștia pe avion din timp în timp — făcând din acel amvon catedră de isvor nesecat de învățătură pentru publicul cel ascultător, precum e obiceiul tot la luterani din orașele cu gimnazii — unde fiecare profesor — cel puțin odată în decursul unui an — își ține de datorie să predice în biserică.

Nădăjduim că această idee suferată mai sus va afla interes la forurile competente — precum și la obștea română, — se vor căuta și găsi mijloacele necesare pentru ducerea la îndeplinire a acestei noi probleme — sistemizând deocamdată în centrele episcopilor, predicatori permanenți.

În timpurile aceste — și cu deosebire după războiu — biserică să fie obiectul preocupărilor noastre căreia să-i dăm o nouă viață jertfind pentru acest scop și ultimul nostru filer.

Atât deocamdată.

Un preot.

Ștefan Tisza la regele și moștenitorul de tron. Din Viena se anunță că ieri înainte de amiază Ștefan Tisza a fost primit în audiență la moștenitorul de tron, în palatul din Schönbrunn. În urma acestei audiențe prim-ministrul s'a prezintat la regele.

Constăturile miniștrilor austriaci și ungari. Din Viena se telegrafiază: Ieri s'au continuat sfătuirile miniștrilor austrieci și ungari, începute alaltăieri și ținute în palatul ministerului de finanțe. Acest consiliu de miniștri s'a terminat ieri și membrii guvernului ungar s'au întors la Budapesta cu trenul de seara.

sultanului, au fost ocupate de oștile rusești ale generalului Michelson, ca o garanță pe durata războiului, și abia prin pacea din 1812 încheiată la București, au putut să scape de tutela primejdioasă a Rusiei ortodoxe. De altfel cu privire la evenimentele balcanice de atunci, se găsesc informații sigure în „Istoria statelor balcanice” a dlui N. Iorga, lată cum știa scrie protopopul Gh. Haines, în citețe litere cirile:

Prealnditate și Prealuminate Doamnel

Pe vremea Domniei Preamilostivului Părinte și bunului taică a Măriei Tale (sc. Alexandru Ipsilanti) fiind eu pentru învățătură la Dascalul Dinu dela sfântul Gheorghe cel vechiu prin recomandăția Doftorului Manasi Iliaz (care iaste mie naș) m'au pofțit Măria Sa vodă să mă ia copil în casă sau de casă; unde până a lua eu răspuns ori voie dela Sibiu dela taica, am șezut la pitariul cel mare 14 zile; acolo în citeva rânduri ai povestit Măria Ta cu mine despre Sibiu cum iaste zidit și alte; așa neîngăduindu-mă tatăl meu să părăsesc școala, m'am întors iarăș la acelaș dascal și școală; precum și cind ai trecut Măria Ta cu răposatul întru Domnul fratele Măriei Tale prin Sibiu cătră Viena, aflându-mă eu atunci la părinții mei, m'am rugat să mă duceți împreună la Viena, pentru învățatura limbii nemțești; dară din pricina calabalicului având numai o butcă nu s'a putut să mă duc și eu. Cu toate acestea prin voia lui Dzeu acuma de 16 ani sint orînduit protopop Brașovului și a toată Tara Bărsii. Însă din rîvna și dragostea cătră patrie și Monarhul meu, în bătaia trecută

cea de 9 ani cu Franțozii, lăsând vechiul protopopiatul meu, m'am dus la Tabără ca regement pater la ostașii de legea grecească Neuniți, care să ținea supt regementul regulat al 31-lea al lui Beniowski. Acolo mult Praxis am făcut despre povățuirea în cele sufletești și îndemnarea la vitejie a ostașilor. Plată am avut în Kronitaleri pe lună nemțești 50. Pe toată ziua un profund care să înțelege ofițir porțion, la 3 cai ovăș și fin gratis; un soldat spre grija cailor și ajutor ca dascal la slujbă iarăș gratis.

Văzând eu acuma întimplarea care acolo în partea locului s'au făcut, din dragostea care am spre fericirea pravoslavnicilor creștini, având Praxis și Experenție la slujba ostășească și cunoștință la învățatura care răzbate și pleacă inima ostașilor spre vitejie; mi se veade pe lângă ostașii români un preot sau mai mulți, așa de lipsă a fi ca sarea în bucate. Însă așa preoți procopsiți care să fie în stare de-a povățui pe ostași la frica lui Dzeu, la credință cătră Patria lor și ascultare celor mai mari și la vitejie împotriva Dujmanului numelui creștinesc. Grăind adevărul un preot cu Praxis despre starea și purtarea ostășească iaste ca o cîrmă bună la corabie; și dacă nu mai mult fără togmai ca un Gheneral vreadnic iaste la oaste trebuincios.

Drept aceea atita pentru folosul meu (cu nădejdea mai bune chiverniseli ca aicea) cit mai mult ca să se înalte cornul creștinilor pravoslavnicilor, de să va afla arătarea aceasta cu cale dinaintea Măriei Tale și a Domnului Gheneral Michelson, însuși cu scrisoarea Măriei Tale și a lăuda-

tului Gheneral Michelson, să mă cereți în numita mai sus slujbă togma dela Preainălțatul Impărat Franțiscul, căruia și din persoană și din nume sint prea bine cunoscut și știut, și nu mă îndolesc la dobândirea Pașusului; însă să am știre de vremea pe când se va scrie, ca deosebit se mă rog și eu de slobozenie.

Însă pe condițiile următoare să mi se dea în scris secur la mînă, de vreme ce eu toată slujba care am și cinstea în care mă aflu, precum și care o nădăjduiesc dela Preainălțatul Impărat, pentru făcutele în multe chipuri credincioase slujbe și Merituri (despre care Atestaturile mele astăzi să află în mînile Preainălțatului Impărat) trebuie a-tuncia să le puii foc și de toate să mă lipsesc.

1. Eu să am titulă Superior castrensis Graeci Ritus Orientalis Dis-Unitus.

2. Pe lună să am plată lei osută.

3. La 5 cai să am gratis fin și grăunță, asemenea porție cum să dă la ofițirii de călărine.

4. Să mi să dea gratis 2 soldați, unul spre grija cailor, altul care va ști bine carte și cântare, ca Dascal spre ajutorul slujbelor.

5. Pe unde voi merge să am gratis cvartir, și mîncare și lemne.

6. Cortul de slujbă, cărțile, potirul și odăjdiele să se poarte cu un car de oaste, iară nu în butca mea, fiindcă și aicea cu poteca la un car sau purtat.

7. În bătaie cu Gheneralii la un loc să mă aflu, iară nu în primejdia focului.

8. La o întâmplare de nenorocire de care să ferească Dzeu, sau de s'ar face pace sau de-aș cădea la un plezur sau la o neputință sau la slă-

† Căpitanul Alexandru Candrea

Arad, 21 Februarie.

Nu mai acum ni se comunică trista știre, că numărul eroilor români căzuți pentru tron și patrie a crescut încă cu unul dintre cei mai distinși, cei mai bravi ofițeri români ai armatei austro-ungare. Căpitanul Alexandru Candrea din regimentul nostru arădan Nr. 33 a murit moarte de erou în luptă piept la piept lângă valurile înroșite de sângele eroilor ale râului blestemat Strypa în 1 Noemvrie 1915. Peste câmpia crâncenei bătălii la sfârșitul acelei zile rămăseseră stăpâni deocamdată Rușii și astfel cadavrul eroului nostru a rămas în mâinile dușmanului, care, după cum ni se comunică din sursă absolut bine informată, l-a înmormântat cu cinste convenită dând mortului toate onorurile militare.

Alexandru Candrea a fost născut în Munții-Apuseni din sângele Moșilor legendari și a adus în viață toată vigoarea și sufletul mare al acestei rase distincte de Români. Terminând școala de cadeți a intrat ca ofițer activ în armata austro-ungară, fiind mai la urmă dislocat la regimentul de infanterie arădan Nr. 33, unde a stat mai mulți ani ca aghiotant al comandei de regiment. Ca ofițer era tipul punctualității și al tuturor virtuților militare, dar a rămas Român cu toată ființa sa stămat și iubit de întreaga societatea românească, ce îl cunoștea. În timpul din urmă se îmbolnăvise și astfel cu rangul de căpitan s'a retras în statul de pensionar. Nu mult după aceea a izbucnit însă războiul și căpitanul Alexandru Candrea cu boala în oase și-a cerut reactivarea și permisia de a fi împărțit la trupele luptătoare. Cererea i s'a împlinit și a fost din nou atașat regimentului Nr. 33, cu care împreună a luptat neîncetat mai mult de 14 luni de zile. În două rânduri a fost rănit, dar viteazul român n'a voit să știe de repaos, ci a stat mai departe la trupă, unde în urmă i-a fost încredințată

biciune înec să nu mai pot sluji, leafa mea (punându-se jos celelalte) de osută de lei pe lună, până la moarte să-mi umble.

9. Iară după moartea mea trăindu-mi preoteasa, pe jumătate leafa adevărată 50 pe lună până la moartea ei, ori unde ar vrea să lăcuiească, să-i umble. Iară de aș muri eu în bătaie, atunci preoteasa mea, leafa mea deplin pe lună osută de lei să o tragă.

11. Eu am la Sibiu o casă de peatră cu două rânduri care e vrednică 6000 de lei și eu mă aflu datoriu lei 3000. Să mi să dăruiească acele 3000 de lei ca o remunerație pentru că mă instrăinez dela patria mea și primesc o slujbă cu primejdie și cu osteneală. Fiindcă măcar copii nu mi-au dat Dzeu, dară tot nu aș vrea ca să vinz casa mea, cu mîhnirea rudeniilor și bucuria dușmanilor, și acești bani până a nu mă mișca eu de aicea prin Dumnealul Costandin Boghici, să mi să rînduiească, ca să-mi plătesc datorile și să-mi pui casa la o-rînduială.

Eu și cu comandirșul care vine la Sibiu sint prea bine cunoscut, fiindcă la bătaie de multe ori am prînzit cu Excelența sa. Știu ceti și liturghisi și Grecește, Nemțește cetesc, scriu și vorbesc nu din ortografie, dară măcar cu cine a grăi sint în stare. Eu și încredințez pe Măria Ta, că slujbele mele care voui face Măriei Tale și la oaste, nu însutit dară înmîit folos vor aduce decît leafa mea. Mai încolo fiind eu de lipsă, voui dovedi și cu fapta că sunt al Măriei Tale

prea plăcută slugă

George Haines m. p.,
Protopop Brașovului și fostul
regimentar pater la 31-a regh.
de linie dela Beniovski.

Brașov, 1807 Februarie 19-a.

conducerea unui batalion. În 1 Noemvrie 1915 s'a dat lângă Strypa o luptă inversunată cu Rușii. Românii regimentului 33 au fost în focul cel mai groaznic, în fruntea lor căpitanul Alexandru Candrea. Aici l'a ajuns ceasul din urmă. Perforat de mai multe gloanțe a murit moartea de adevărat erou pentru tron, pentru patrie și pentru neamul său.

In veci pomenirea lui!

Cui i se va alătura România.

O declarație a ministrului de externe român. — O întrevvedere între d. Poklewsky-Koziel și primul ministru român. — Consfătuiri între d. P. Carp și d. Busche. — Un nou credit militar de războiu. — 15 milioane pentru industrie și comerț. — Asentări.

Arad, 21 Februarie.

Ziarul bulgar Balkanska Posta are informația că ministrul de externe al României d. Forumbaru ar fi făcut în zilele trecute mai multor prieteni politici ai săi următoarea declarație:

România nu s'a gândit până acum să ia o atitudine definitivă în actualul războiu. Guvernul stă sub presiunea ambelor grupuri de puteri, dar atitudinea viitoare a României o va hotărî totuși viitorul mers al războiului. La sfârșit România se va alătura acelui grup de puteri, care îi va acorda cele mai acceptabile condițiuni.

Tot Balkanska Posta publică în baza informațiilor primite dela un bulgar care locuiește în București, amănunte despre o întrevvedere, ce a auzit în luna Ianuarie între reprezentantul Rusiei la București, d. Poklewsky-Koziel și primul ministru român d. Brătianu.

La începutul lui Ianuarie — scrie numitul ziar bulgar — s'au primit în București informațiuni precise că se va începe ofensiva împotriva anglo-francezilor.

Reprezentanții Quadruplei, s'au prezintat atunci primului ministru d. Brătianu pentru a se informa despre intențiile României.

La întrevvedere care a avut loc cu această ocaziune, reprezentantul Rusiei, d. Poklewsky-Koziel, a expus punctul de vedere al guvernului rus în chestia balcanică în legătură cu atitudinea României. D. Poklewsky a declarat că momentul cel mai prielnic pentru intrarea în acțiune a României ar fi atunci, când armatele Puterilor Centrale ar porni împotriva trupelor anglo-franceze din Macedonia greacă. În chipul acesta, a adăugat reprezentantul Rusiei — România își va realiza unitatea sa națională. Ca motiv pentru intrarea ei în acțiune, România trebuia să pretindă Puterilor Centrale garanții, că granițele grecești, înăuntrul cărora se vor desfășura luptele, vor fi retrocedate Greciei precum și cedarea celei mai mari părți din Transilvania.

În chestia Basarabiei ministrul Rusiei ar fi declarat:

„Rusia dă toate garanțiile că după războiu va da Românilor din Basarabia autonomia școlară și bisericească.

Declarațiile ministrului Rusiei ar fi fost sprijinite de către miniștrii plenipotențiar ai Angliei și Franței.

Răspunsul primului ministru d. Brătianu la demersurile reprezentanților Quadruplei, a fost următorul:

— „Înainte de toate guvernul român găsește că România trebuie să-și continue politica de neutralitate de până acuma și prin care socoate că se poate ajunge la unitatea națională a poporului român.

Aspirațiunile României se întind și asupra Basarabiei și guvernul român nu se poate mulțumi numai cu autonomia școlară și bisericească a acestei provincii.

D. Brătianu ar fi declarat mai departe că evenimentele din Balcani o determină pe România să-și păstreze atitudinea de până acuma.

Ziarele din București anunță: La ambasada germană a avut loc ieri o consfătuire mai lungă între d. P. Carp și ministrul german d. von Busche.

Guvernul român a depus pe biroul camerii un proiect de lege în chestia urcării creditului militar de 200 milioane votat în Martie anul trecut, la suma de 600 milioane franci. Un alt proiect al guvernului cere aprobarea prohibițiilor de export ordonate în lunile Martie, Aprilie și Mai, anul trecut.

„Monitorul oficial” publică un decret prin care se deschide un credit extraordinar de 15 milioane lei pentru cumpărarea din Italia, Franța și Anglia, a materiilor prime necesare industriei și comerțului din România.

Asentările în România se vor începe în 28 Februarie și se vor termina la sfârșitul lunei Martie. Ministrul de războiu face cunoscut că comisiunile de asentare nu mai au dreptul de a-i amâna dela asentare pe elevii școlilor. Acest drept îl va avea numai ministrul de războiu.

In amintirea arhimandritului Augustin Hamsea.

Arad, 21 Februarie.

Cum după moartea regretatului arhimandrit Augustin Hamsea P. S. Sa părintele episcop Ioan I. Papp a trebuit numai decît să alerge la patul de suferințe a bolnavului mitropolit Ioan Meșianu, astfel numai acum am ajuns în situațiunea de a cunoaște scrisorile și telegramele, prin cari din toate părțile s'au trimis P. S. Sale condoleanțe pentru trecerea din viață a celui bărbat distins al bisericii noastre, care a fost Augustin Hamsea.

Între aceste condoleanțe aflăm în primul loc acea a fericitului mitropolit Ioan Meșianu, care a trimis episcopului Ioan I. Papp următoarea telegramă: „Foarte greu atins de durerea încetării din viață a iubitului nostru arhimandrit Augustin Hamsea rog a primi și exprima tuturor cea mai sinceră condoleanță”.

Corpul ofiteresc al regimentului No. 33 aflător pe câmpul de luptă a adresat părintelui episcop Ioan I. Papp următoarea scrisoare:

„Din prilejul încetării din viață a egumenu-lui mîndstirii Hodos-Bodrog, a înalt Prea Cuviosiei Sale Arhimandritului adormit în Domnul Augustin Hamsea corpul ofiteresc al regimentului No. 33 aflător pe câmpul de luptă își permite a-și exprima cele mai intime condoleanțe.

Ospitalitatea sa largă și sinceră, conlucrarea-i elicace pentru susținerea bunei înțelegeri între cler și militari, în sfârșit neuitatele zile, în cari regimentul avusese onoarea a număra pe răposatul între oaspeții săi, vor trăi vecinic cu recunoștință și pioasă aducere aminte în sufletul regimentului 33.

Carl von Sertic,
vicecolonel.

Excelența Sa d. mareșal campestru Albert de Dietrich din Sibiu a adresat părintelui episcop Ioan I. Papp următoarea scrisoare:

„Preasfințite Domnule Episcop!”

De timp mai îndelungat bolnav și abia restabilit după un atac vehement al morbului meu aflu dela amici trista știre, că înalt Prea Cuvioșia Sa domnul Arhimandrit Augustin Hamsea a căzut victimă unei boale neiertătoare.

Primește Preasfințite domnule Episcop, din parte-mi expresiunea celei mai adânci condoleanțe pentru această grea pierdere a distinsei Dvoastre biserici și Vă rog să fiți convingși, că eu și cu mine împreună toți acei ofițeri, cari au avut onoarea să cunoască pe Arhimandritul în Domnul adormit, suntem adânc șguduiți, că acest vrednic servitor al Domnului a trebuit să ne părăsească atât de curând.

Eu în fericiți adormitul pierd un compatriot credincios și un iubit prieten, îndur deci o pierdere ireparabilă. Până la moartea mea îi voi păstra o credincioasă și onorabilă aducere aminte.

Primiți etc.

Albert von Dietrich,
Feldmaresallieutenant.”

Au mai condolat prin scrisoare: Ilustritatea Sa d. general-major Mihăițan (Sibiu), judele de curie Dr. George Plopu (Budapesta), adv. Emanuil Ungurianu (Timișoara), adv. Paul Rotariu (Timișoara), protopopul Gh. Sârb (Belint), preoții Nicolae Crâșmariu (Bărateaz) și Terenție Petrovici (Tela).

Telegrame au trimis: Familia Mocsonyi din Balciu și Căpâlnas, episcopul Cristea (Caransebeș), arhimandritul Pușcariu (Sibiu), protosincelii Dr. Badescu și Dr. Olariu (Caransebeș), directorul gimnazial Dr. Iosif Blaga (Brașov), Ioannovich prefectul comitatului Timiș, Kabdebo Gergely prefectul pensionat al comitatului Timiș, protopretorele Lászlóffy (Aradul-nou), secretarul mitropolitan Nicolae Zigre (Sibiu), advociții Nicolae Proștean și George Dobrin (Lugoj), adv. Aurel Petroviciu (Nădlac), prot. Păcățian (B.-Comlos), protosincelul Bogoviciu (Budapesta) s. a.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 21 Februarie.

La Românul au mai contribuit pentru orfelinatul românesc din Sibiu următorii:

Văd. Terenție Iercan și familia în loc de cunună pe sicriul mamei văd. Cristina Codrean născ. Ciorogariu	cor. 20.—
Comitetul bis. gr. cat. din Beclean (cunună pe sicriul fostului lor paroh-protopop Gregoriu Pușcariu	30.—
Dionisie Popoviciu și soția născ. Veronica Stoici, Arad	4.—
Teologii români gr. ort. din Arad	60.—
Gherasim Serb și soția Maria Chirilescu, Arad	200.—
Familia parohului Romul G. Ancușă, Văliug	20.—
Silvia Ispravnic, Curtici, cunună eternă pe mormântul rudeniei văd. Cristina Codreanu născ. Ciorogariu	10.—
Ioan Pinteș, preot gr. cat. Temes-Forgács	5.—
Victor Buibaș, căpitan Losoncz	10.—
Dr. Victor Mihăițan, medic comunal, Satul-Nou	20.—
Gregoriu Olde, preot Ferendia, (colectă dela credincioși cu ocazia ceterii pastorealei P. S. Sale părintelui episcop Dr. M. Cristea de către preotul Luca Lazarescu)	40.—
Ioan Cotuna, prefect de studii Beiuș	10.—
Nicolae Popu, cadet Feldpost Nr. 68	30.—
Iosif Crăciunescu, Cârneșii	10.—
Simion Vișoiu, Chitig	2.—
Simion Lungu, Bilbor	2.—
George Nagera, Banița	1.—
Sarafin Lazaroiu, Hajdău	1.—
Vizantie Murgu, Fărnich Feldpost 109	30.—
Stefania Iancu, Zăbrani	30.—
Ana Dr. Pahone, Blănița	100.—
Dr. Vasile Pahone, adv. Blănița	100.—
Letiția Dr. Schuster, Nagydisznód	50.—
Emil Tișca, locotenent Feldpost 258	50.—
Dr. Enea Nicola, medic Palotallva	25.—
Primăria comunei Orlat, com. Sibiu	10.—
Iuliu Adam, căpitan de artilerie Orașița	10.—

Nina Miculescu, Murășosorhelu	10.—
Silvia Văcărescu, Holod	6.—
Moise Ciumpilă, Otlaca	5.50
Vasile Muntean, Timișoara-Fabric	10.—
Petru Matieș reg. 64, Feldpost 43	10.—
Iosif Mustețiu, major ces. și reg. Timișoara	50.—
Georgi Bodnariuc, comerciant, Stupca (Bucovina)	5.06
Ioan Băilă, Sebesul-săesesc	10.—
Tractul protopopesc gr. or. rom. al Timișorii prin păr. ad. Ioan Oprea	50.—
Tractul prot. gr. or. rom. al Vingei prin păr. adm. prot. Ioan Oprea	50.—
Comuna bis. Timișoara-Fabric	50.—
Gheorghe Tecitu, preot Călăcea	10.—
Petru Purec, Feldpost 143	36.—

Suma cor. 1182.56

Transport din Nr. 28 cor. 9378.20

La oltă: cor. 10.560.76

Eroi ai reg. 43.

Câmpul de luptă, Februarie 1916.

Dați-ne voie să înregistrăm și noi comp. 7-a a grupei tehnice Nr. 11. din reg. 43, câteva momente din grelele încercări de cari am avut parte de nouăsprezece luni pe câmpul de luptă.

Dela începutul războiului de când ne învârtim în frontul ostic desbinați de reg. nostru și atâșați pe la alte divizii; — de trei ori în Galiția, iar de prezent a doua oară pe teritorul rusec; — am avut parte de cele mai grele încercări în luptele cele mai crâncene; astfel la luptele din Galiția dela râul Strypa (Semi-kowce-Burkanov) din luna Nov. 1915, pentru purtarea eroică a companiei noastre contra inamicului, comandantul a înaintat comanda superioare spre decorare mai mulți ostași ai companiei noastre, cari din partea comandaturii au și fost decorați următorii: D. sergent-major: Iliu Ithu din Agadicu, cu medalia de argint cl. II-a. D. sergent: Petru Subțire din Valea-Lungă, cu med. de argint cl. II-a și cu med. de bronz. Caporalul: Serafin Ienciu din Caprioara, cu med. de argint cl. II-a și med. de bronz. Caporal Franz Spreizer din Oravița, cu med. de argint cl. II-a. Caporal Ștefan Berger din Stajerl-A., cu med. de argint cl. II-a și crucea de argint. Caporal Traian Gerguța din Doman, cu crucea de argint. Inf. Petru Bălțan din Topleț, cu med. de argint cl. II-a. Inf. Ion Luca din Remetea-Poganiș, cu med. de argint cl. II-a. Inf. Ion Magiar din Bakamezeu, cu med. de argint cl. II-a. Andreiu Fuicu din Prigor, cu crucea de argint.

Pe lângă aceștia mai sunt încă un caporal, șase fruntași și 49 ostași de rând (infanteriști) decorați cu medalia de bronz.

Iar d. sergent Iliu Piescu din Bozoviciu, care ni-e cancelistul companiei noastre, pentru munca sa neobosită, atât în cele canceleresti, cât și pentru truda ce și-a dat-o ca compania nici în timpurile cele mai grele să nu sufere din cele alimentare; prin decret separat (Viribus unitus) din partea com. F. M. L. Korps Hofmann i s'a dat cea mai înaltă recunoștință și medalia de bronz.

Simpaticul sergent cancelist e primit cu dragoste și recunoștință din partea ostașilor companiei noastre.

Dumnezeu să-l țină viu și sănătos să se reîntoarcă cu glorie la iubita-i soție, fetiță și scumpa-i mamă văduvă, care la adânci bătrânețe a ajuns să-și vadă toți trei fiii în luptă.

Trifon Lunca, învățător.

AVIZ.

Rugăm onorații noștri mușterii, că în cazuri de comenzi să se adreseze direct nouă, trimițând tot la adresa noastră și banii, iar nicicum la administrația folii. Astfel, ni se va da posibilitatea de a rezolva toate comenzile urgente și punctual.

Cu stimă:

Librăria „Concordia”,
strada Deák Ferencz Nr. 20.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 19 Februarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus și sudostic: Nici un eveniment de importanță.

Pe frontul italian: Pe linia de războiu din Tirol, artileria dușmană a bombardat comuna Fontonede și sectorele Col di Lana din Iudicaria. Pe teritoriul Suggana am respins un atac al Italianilor îndreptat pe teritoriul Collorei la nordvest dela Bogo. In hotarul carintian comuna Uggowitz, pe malul mării Mrzli Vrh și muntele San Michel sunt expuse focurilor violente. Încercarea de atac a unei diviziuni de aeroplano italiene date împotriva orașului Laibach s'a terminat cu un mare fiasco al inamicului. Partea principă a aparatelor a fost forțată să se retragă deja din direcția liniei noastre de luptă, 3 au ajuns deasupra Laibachului și au aruncat bombe asupra unui spital și în mai multe sate dimprejurul orașului, însă fără nici un rezultat. La reîntoarcerea diviziunii, a fost atacată de aparatele noastre, forțând aterisarea aparatului de războiu „Caproni”.

Berlin, 19 Februarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La sudost dela Ipern, trupele noastre au respins un atac englezesc precedat de mari preparative artileristice. Pe sectorele dela nord și nordost de Arras s'au dat lupte de granate și bombe. Am ocupat un crater explodat de noi. Linia de războiu dintre Aisne și Maas a fost expusă canoșadelor și granatelor dușmane. Printr'o puternică explozie am pustiit un tranșeu francez situat pe platoul Combres. La nordost dela Largitzen aproape de hotarul francez (la sudvest dela Altkirch) coloane în marș au năvălit în tranșeele dușmane, au atecat și pustiit pozițiile de apărare inamice și s'au reforsat cu câțiva prizonieri și două aparate de svărlit bombe răpite dela inamic. Aeroplanole noastre au atacat cu succes câmpul de aviație dela Abaelle (la sudvest dela Papinghe) și stabilimentele stațiunii căii ferate dușmane.

Pe frontul oriental și din Balcan: Evenimente de importanță nu sunt.

Budapesta, 20 Februarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: In Iudicaria, întăritura noastră dela Carriola este expusă focurilor violente ale obuzierelor. Pe frontul dela Isonzo, luptele artileristice se continuă.

Pe frontul sudostic: La Bazar-Ijak am ocupat un tranșeu italian. D'aici spre sud, trupele noastre au ajuns în apropierea inamicului. La sudost dela Durazzo, trupele albaneze de partea noastră, au ocupat satele Berat, Sjusna și Pekingi, făcând prizonieri peste 200 oameni din tabăra pașei Essad.

Berlin, 20 Februarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La nord dela Ypern, lângă canalul Iser am ocupat cu asalt o poziție engleză pe o întindere de 350 metri. Toate încercările atacurilor de noapte dușmane date cu granate de mână, n'au reușit să reocupe tranșeul ajuns în stăpânirea noastră. Am făcut 30 prizonieri. Spre sud dela Loos s'au dezvoltat lupte violente. Inamicul a înaintat până la marginea craterului nostru explosiv. Spre sud dela Hebuterne (la nord dela Albert), cu ocazia unui atac de noapte reușit dat de partea noastră am făcut prizonieri câțiva Englezi. Pe celelalte linii evenimente de importanță nu sunt. In lupta aviatică dată la ost dela Perennes am împușcat cu succes un biplan englez provăzut cu 2 mitraliere. Personalul aparatului a murit. Aviatorii noștri au bombardat localitățile din dosul frontului nordic și orașul Luneville.

Pe frontul oriental: Lângă Beresina la Saswetsche spre ost dela Wischnew atacul rusec s'a nimicit în focurile artileriei noastre. Aeroplano germane au atacat ținutul Logiachin și gara din Tarnopol.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Viitorul României și învățătorul

Ministrul Duca despre rolul învățătorului.

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice al României scrie în primul număr al revistei *Scoala Normală* un articol din care reproducem următoarele cuvinte adevărate:

Nu mă îndoiesc, că revista dv. va ști să corespundă acestui îndoit scop. Profesoratul nu poate fi o searbădă funcțiune; el este prin natura lui un apostolat. Dar dacă aceasta este adevărat în ce privește pe învățători, pentru că profesorul își exercită acțiunea într-o sferă în care îl mai ajută și alți factori, ceilalți colegi, familia, întregul mediu social, pe când învățătorul e osândit să lucreze neajutat mai de nimeni. De cele mai multe ori nu are nici un coleg sau abia unul, doi, cu care se poate sfătui; rolul familiei, e aproape inexistent, iar mediul social departe de a veni în ajutor; de obicei prin manifestările lui îi îngreuiază sarcina pe toate căile.

În asemenea condițiuni, dacă învățătorul nu a primit din școală o puternică disciplină morală, dacă n'a fost obișnuit de acolo să privească misiunea lui ca o misiune înaltă, patriotică și frumoasă, dacă sosește la sate nemulțumit de soarta ce-l așteaptă cu desna-dejdea în suflet, fără putere de idealism, atunci de geaba se vor clădi localuri spațioase, de geaba se vor înmulți posturile și se vor aplica cu strășnicie prescripțiile legii obligativității școlare; cu asemenea elemente nu se va putea împrăștiă întinericul, în care din nenorocire lăncezește încă populațiunea noastră rurală și nu se vor putea forma cetățenii de care România are nevoie pentru a lua printre țările civilizate locul la care aspiră.

Poate că dacă am avea conștiința împăcată că am făcut în ultimii cincizeci de ani tot ce ne-a stat în putință pentru răspândirea culturii la sate, ne-ar mai fi îngăduit să discutăm asupra imperioasei necesități de a crește pe învățătorii noștri în acest spirit și numai în acest spirit.

Dar când știut este câte lipsuri suferă învățământul rural, cât de mare e numărul neștiutorilor de carte, cât de redus, întristător de redus, în fiecare an procentul absolvenților cursului primar, nu mai e vreme nici de controverse, nici de amănări.

Se impune ca fără întârziere să dăm popoului, ce așteaptă dela noi lumină, învățătorii cari să i-o poată da cât mai deplină și mai strălucitoare.

Viitorul țării fiind strâns legat de pregătirea învățătorilor ei.

Rugăm stim. noștri abonati cari își schimbă domiciliul să bî-nevoiască pe lângă noua adresă a ne comunica și pe cea veche. Ținând seamă de această mică rugare a noastră le vom putea trimite ziarul fără întrerupere și fără întârziere.

E consult, ca nu numai la schimbări de adrese, dar și la reclamări de orice natură, precum și la trimiterea banilor să se alăture banda (fașia) sub cari s'a expedit ziarul. Se poate atașa și pe dosul cuponului dela mandatul postal.

Răsboiul european.

Durazzo impresurat.

Viena. — „Fremdenblatt” comunică o declarație despre înaintarea trupelor austro-ungare din Albania a preotului orășenesc din Durazzo, monsignorului **Nicolla Caclorri** incredințat cu președinția guvernului provizor din Valona. Declarația cuprinde următoarele:

— Ocuparea Cavajei se poate considera un eveniment de mare importanță, care este rezultatul înaintării eroice a trupelor austro-ungare. Prin ocuparea acestei localități, Durazzo este impresurat de trupele monarhiei, fapt prin care s'au instăpănit pe țărmul mării.

Durazzo apărat de către generalul Betozzi?

Roma. — Generalul **Betozzi** a comandat trupele italiene și albaneze pe vărfurile din fața Durazzoului pentru ca să continue ascădierea orașului. Despre evenimentele ce se petrec aici se svonesc știrile cele mai contrariate. Unele ziare susțin că apărarea orașului nu este definitivă și n'are să dureze decât până se va putea garanta retragerea la Valona. Luptele sunt deci de caracterul celor de avangarde. Alte știri afirmă că Sârbii și Italianii desvoldă cea mai energică rezistență la Durazzo. Generalul Betozzi este la Durazzo și nu s'a retras cu trupele sale în Valona, ci din contră, de aici îi sosesc mereu ajutoare.

Malul Adriaticei a fost declarat zonă primejdioasă.

Berlin. — Ziarele elvețiene anunță din Roma: **Intreg malul Adriaticei italiene a fost declarat zonă primejdioasă de răsboiu.**

Tarul pe frontul sudic.

Stockholm. — Tarul care de present este pe frontul dela Riga-Dünaburg, de aici va merge la cartierul general al generalului Ivanov.

Raidul aeroplanelor italiene împotriva orașului Laibach.

Budapesta. — Se comunică dela cartierul presei: Italianii au făcut încercări să revanșeze atacul aeroplanelor noastre dat împotriva Milanului. La 18 Februarie o baterie de aeroplan compusă din opt aparate a dat atac împotriva orașului **Laibach**. Aeroplanii și-au luat sborul peste **Goriza**, de unde în urma împuscăturilor tunurilor noastre de apărare, cinci dintre aparatele italiene au fost nevoite să se retragă. Trei dintre aparate, în atmosfera îndesată de ceața deasă și-au continuat sborul peste **Adelsberg** și **Laibach** de sus spre **Laibach**, unde au sosit pe la orele 9 dimineața. Șase bombe au fost aruncate deasupra orașului dintre cari două n'au explodat, trei n'au pricinuit decât slabe stricăciuni în pavagiul orașului, iar una dintre bombe a căzut în apropierea spitalului de rezervă.

Aparatele și-au luat apoi direcția spre nord și deasupra comunei **Saul** au aruncat cinci bombe, dintre cari două n'au făcut explozii, iar restul n'au făcut pagube. De aici și-au luat sborul spre **Saloch**, aruncând din nou câteva bombe fără nici un rezultat.

La ora 10 și jum. când diviziunea aeroplanelor italiene se întorcea în valea Vipach, dintre aparatele noastre s'au ridicat 5 biplane și 4 aparate **Focker**, atacând cele italiene. La Opicina un aparat **Focker** a dat un atac contra unui aparat **Cordon**, iar la **Adelsberg** unul **Caproni** a fost atacat și luat la goană de aeroplanele noastre.

Cele patru aparate **Focker** au atacat la **Haidenschaft** un aeroplan italian **Caproni**, forțându-l aterisarea la **Merna**. Pilotul, un căpitan italian, acestui aparat de mare calibru care n'a fost de altfel decât prea puțin atins, a căzut prizonierul nostru. Ofiterul de observare, căpitan și el, a fost găsit mort.

Un alt aparat italian și-a luat sborul înainte de amiazi la orele 11 spre direcția **Britof** și **Godovitsch** către **Laibach** unde a aruncat mai

multe bombe, dintre cari una a căzut în apropierea fabricii de zahăr, sfărâmand mai multe ferestre. Pagubele generale produse de bombe sunt foarte neînsemnate. Doi cai au fost răniți, iar un copil a murit. Acest aparat a reușit să se retragă în pace în ceața deasă, de care i-a fost favorizată activitatea și sborul.

Generalul Ruski reia comanda armatelor ruse.

Kopenhaga. — Generalul Ruski s'a însă-nătoșit. Se asigură că în luna Februarie el va relua comanda supremă a armatei ruse din nord-est. Deocamdată generalul Ruski se află tot în Caucaz.

Briand despre înțelegerea cu Italia.

Lugano. — Prim ministrul francez **Briand** a făcut corespondentului din Paris a lui **Messenger** următoarea declarație:

— **Călătoria mea la Roma a fost solicitată de necesitate. A trebuit să mă duc la Roma pentru ca să pun stabilirea definitivă a înțelegerilor cu guvernul italian și să le pun la cale cu toată precisiunea, având ententa treburii de acest acord în vederea activității unite de care se prepară.**

A făcut apoi promisiuni să dea Italiei ajutor în dificultățile situațiilor financiare și economice în care se găsește și în deosebi va interveni la reducerea cheltuielilor de transport. I s'a adus la cunoștință din partea Italiei că atitudinea acesteia față de aliații săi va depinde dela reușita acestor dificultăți. Astfel toate înțelegerile luate sunt legate de condiții.

„Tribuna” are informația că **Briand** înainte de plecarea sa din Roma a cerut prim ministrului **Salandra** că la proxima ședință a camerei italiene să facă **declarația categorică în ce chip anume și în ce măsură Italia va sprijini pe aliații săi**. **Salandra** s'a învoit și astfel la deschiderea camerei italiene, toate înțelegerile luate se vor aduce la cunoștința publică. Până atunci însă, din loialitate nu se vor face declarații concrete despre aceste înțelegeri.

Ocuparea Erzerumului.

Telegrama marelui duce Nicolae. — Declarațiile unui diplomat englez. — Amănunte.

Arad, 21 Februarie.

Despre ocuparea Erzerumului *Independance Roumaine* scrie:

Rapiditatea cu care s'a săvârșit această acțiune militară de către trupele rusești, luarea Erzerumului după un asediu de cinci zile, dovedește activitatea forțelor de-o vehementă fără precedent, concentrate aici de către marele duce Nicolae, viceregele Caucazului.

Agentia telegrafică din Petrograd publică telegrama marelui duce Nicolae Nicolaevici datată în dupăamiaza de 16 Februarie, de următorul conținut:

Multumită eroilor noștri și întregii armate din Caucaz, Dumnezeu ne-a ajutat ca după un asediu de cinci zile **de-o vitejie fără păreche, să ocupăm Erzerumul**. Sunt nespuse de fericit când pot să anunț Maj. Voastre această mare învingere.

Lokalanzeiger anunță din Rotterdam: Reprezentantul agenției Reuter a avut o conversație cu un diplomat englez, care i-a spus următoarele despre ocuparea Erzerumului:

— Ocuparea Erzerumului, aceasta inimă a Turciei orientale, este de foarte mare importanță și va avea o puternică înrămurire pentru toată lumea mohamedană. Turcii erau de credință că aceasta puternică fortificație nu se va putea lua și Erzerumul era considerat de cheia teritoriilor Turciei Asiatice. Știrea căderii Erzerumului se va exprima în întreg Orientul. În Bulgaria va produce surpriză, în Rusia lumea va respira ușurată, în Constantinopol va pătrunde ca un trăsnet. În situația

de astăzi Rușii își au calea deschisă spre Armenia și șesul Mesopotamiei de unde vor putea primejdui Bagdadul. Căderea Erzerumului — spunea diplomatul englez — după un asediu de cinci zile este una dintre cele mai strălucite operațiuni militare. Fortificația nu era veche, dela 1910 a fost mereu modernizată.

Morning Post, după isvor din Petrograd comunică următoarele amănunte: În ultimele 48 ore, trebuiau luate încă *opt întăriri și un teritoriu de opt mile*. Aceasta sarcină a fost dată trupelor siberiene, urmărind centrul turcesc în retragere și amenințând întărirea Deveboinu. Tucidău desvoltat sfârșiri sperate pentru ca să împiedece înaintarea Rușilor în valea Pasșin, au fost însă respinși de către Ruși până pe frontul din dosul întărilor. O coloană rusească a înaintat de către Melasger împotriva Ohmysului, tăind cu aceasta mișcarea linia Turcilor de către Erzerum. O mișcare aparentă a Rușilor a dat Turcilor credința că aceștia vor să le atace pozițiile dinspre sud, în același interval însă, puternice trupe rusești au atacat pozițiile turcești din extremitatea aripelor stânga. Un corp de armată siberian a ocupat coasta muntelui *Dumlu* rupându-și calea în gerul de 50—60 grade și în groaznicele troene de zăpadă.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 21 Februarie 1916.

Către abonați.

Uzul internațional de a nu se trimite ziarul decât plătitorilor înainte de abonament l'am introdus și noi pentru a pune capăt vechilor și odioaselor neorânduiri, în firma nădejde că stimații noștri abonați îi vor recunoaște avantajele atât pentru ei cât și pentru noi.

Avizăm deci pe stimații noștri abonați al căror abonament expiră la 1 Martie, după cum s'a făcut însemnarea pe unele fâșii dar încă nu pe fâșiele tuturor abonaților fiindu-ne imposibil să-o inserăm din cauza aglomerației de muncă, să se grăbiască a-și reînnoi abonamentul, pentru că nici un singur exemplar nu vor mai primi după acest termen.

Alt aviz afară de acesta nu se face.

Administrația ROMÂNUL.

Parastas pentru mitropolitul Ioan Mețianu s'a ținut, după cum anunțasem, ieri, în catedrala rom. gr.-or. din loc, fiind de față numeroși publici români aradani. A pontificat P. S. Sa d. episcop Ioan I. Papp, asistat de P. C. S. d. protosinel Roman Ciorogariu, director seminarial, P. O. d. Gheorghe Ciuhandu, O. dd. Gavril Bodea, Dr. Teodor Botiș, Dimitrie Muscan, Traian Vățian și diaconii O. dd. Dr. Lazar Iacob și Ioan Cioara.

Răspunsurile funerale le-a dat corul seminarial, cu cunoscuta măiestrie, condus de d. Ion Turcu, stud. teolog curs III.

În cuvântarea ce a ținut-o cu acest prilej P. S. Sa d. episcop al Aradului Ioan I. Papp a amintit o mulțime de detalii importante ale activității prodigioase în timpul când regretatul mitropolit Ioan avea în mână cârja episcopală a diecezei aradane. Fiindcă s'au amintit lucruri care trebuiesc reținute, vom publica această cuvântare într'un număr apropiat.

Înrolarea gloșășilor. Indivizii obligați la gloate născuți la anii 1870, 1871 și 1872 și cei înrolați la asentările ulterioare născuți la anii 1897—1873, cari conform indicației de pe foaia lor de legitimație vor fi înrolați la 28 Februarie 1916 în Arad, au să se prezinte în lagărul de barace de lângă casarma de artilerie din comuna Sânmiclausul-mic (Kisszentmiklós); iar indivizii înrolați de bună voie aparținători la

contingentele de mai sus, sunt datori să se prezinte la comanda întregitoare imp. reg. din Arad, piața Andrassy Nr. 14. Indivizii obligați la gloate și cei înrolați de bunăvoie aparținători tot contingentelor sus numite înrolați la honvezime, trebuie să se prezinte la 28 Februarie 1916 în Arad la comanda întregitoare de honvezi în Arad, str. Batthányi nr. 26. Gloșășii născuți la anii 1865, 1866 și 1867 împărțiți în armata comună cari conform indicației de pe foaia lor de legitimație au să fie înrolați în Arad la 3 Martie 1916, au să se prezinte în tabăra de barace de lângă casarma de artilerie din Sânmiclausul-mic (Kisszentmiklós). Iar indivizii născuți la 1865, 1866, 1867, 1868 și 1869 înrolați de bună voie, și împărțiți la armata comună au să se prezinte tot atunci în Arad, piața Andrassy Nr. 14 la comanda întregitoare ces. reg. Indivizii asentati la honvezime născuți la 1865, 1866 și 1867 și cei înrolați de bună voie născuți la anii 1865, 1866, 1867, 1868 și 1869 la cari deasemenea le este indicat pe foaia de legitimație termenul de 3 Martie 1916, sunt obligați a se prezenta în str. Batthányi Nr. 26. Toți au să se prezinte în orele oficioase dela 8 până la 11 ore dimineața.

† Enea Sergiu Medean, fost secretar la „Agricola” bancă în Sebeșul-săsesc a murit moarte de erou în Galiția la 3 Noembrie. Jalinica familie a adus acasă rămășițele pământesti ale eroului și le-a așezat în cripta familiară din cimiterul gr.-or. din Sebeșul-săsesc, Luni, în 21 Februarie. Lină să-i fie odihna și memoria binecuvântată!

Deraiere de tren. Direcțiunea trenurilor ungare comunică următoarele: Sâmbătă dimineața trenul de povară Nr.-ul 583, între stațiunile Predeal și Timișul de sus a scăpat liniile precipitate și rupându-se în mai multe părți, 16 vagoane încărcate au deraiat pe linia deschisă, iar restul vagoanelor în gara dela Timiș de către Brașov. În urma accidentului 40 oameni de serviciu au murit, 3 au fost grav răniți iar alți 2 au suferit leziuni ușoare. Cauza deraierii a fost că cele 16 vagoane încărcate și încheiate la sfârșitul trenului compus din 22 vagoane, din nebagare de seamă n'au fost descopiate, în gara din Predeal, dând astfel imposibilitatea împiedecării vitezei precipitate chiar cu cele 2 locomotive. S'a pornit o anchetă riguroasă.

† Nicolae Ignea, cancelist comitatens și director onorar de cancelarie în Lugoj a încetat din viață după lungi și grele suferințe, Marti în 2/15 Februarie 1916, în anul 53-lea al etății. În mormântarea a avut loc Joi, la orele 2 p. m. după ritul bis. ort. române, în cimiterul român din Lugoj. Numeroși consăngeni deplâng moartea lui preatimpurie. Odihnească în pace.

*Satul arde, baba se piaptână. E lucru afară din cale dureros, că în multe părți României nici în aceste vremuri istorice nu se știu desbăra de păcatul strămoșesc al invidiei, al cârtirii, al răutății de suflet, ci trebuie să azistăm și azi cu adevărată durere de inimă la certe între frați, la neînțelegeri izvorite din îngustimea de suflet. Ni se trimite la redacție fițuica judeo-polonă *Gebirgsjournal* din Câmpulung (Bucovina), în care cetim cu multă scârbă, cum un domn care iscălește „*Iancu cavalier de Cuparencu*” se năpustește asupra dlui *Dr. Daniil Verencu*, directorul gimnaziului românesc din Câmpulung. Noi însă cunoaștem activitatea rodnică și binecuvântată a acestui brav director, știm laborioasa sa activitate literară, care a ajuns să fie premiată de Academia de științe din Viena și apreciată chiar de marele nostru savant d. N. Iorga și știind toate aceste ne scârbim de atacul nedemn al dlui „cavalier”, care de astădată a ținut cu orice preț să verifice dictonul clasic al Românilor „*satul arde, baba se piaptână*”. Suntem însă con-*

vinși că bravul director „d. Daniil Verencu nu va da nici o importanță acestui atac „cavaleresc.”

*Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc. O lucrare istorică recentă a fostului prieten al celui mai genial dintre poeții noștri, d. T. V. Ștefanelli, membru al „Academiei Române” și autorul interesantului volum „Amintiri despre Eminescu” — editura Sfetea — s'a publicat în editura „Academiei Române” cu titlul: *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc.**

D. Ștefanelli ne prezintă în această mult folositoare culegere de documente o serie de acte, zapise, cărți de judecată, și documente judecătorești de prin anii 1611—1813, toate aranjate în ordine cronologică, cu explicațiuni și tălmăciri din cari putem cunoaște graiul vechiu al poporului românesc din acel ținut, obiceiurile și chiar legiurile de pe vremuri. (M.)

† Poschi Károlyné născ. Beschaneck Luiza soția proprietarului stabilimentului hidroterapeutic din palatul „Românului”, a decedat ieri, Duminecă, înainte de amiazi în etate de 64 ani și în al 49 an de fericită căsătorie. În mormântarea va avea loc mâine, 22 Februarie, la orele 3 d. a. după ritul romano-catolic.

*„Onestitatea profesională”. În sala teatrului Paștia din Focșani d. prof. univ. N. Iorga a vorbit Duminecă, 31 Ianuarie v., despre *Onestitatea profesională*. Venitul acestei conferințe este destinat la ridicarea unui bust regretatului artist Petre Liciu.*

Distinsul conferențiar, după ce a arătat că omul trebuie să fie în toate manifestările vieții sale, onest în profesiunea căreia s'a dedicat, a relevat meritele lui Petre Liciu care a fost un profesionist integru, iubindu-și profesiunea. Numerosul auditor ce a azistat la această conferință a răsplătit cu aplauze vii pe d. Iorga. (L'Indép. Roum.)

Muzulmanii trecuți la creștinism. Nouăsprezece familii de muzulmani din localitatea Zimnicea (România) cari sunt stabiliți acolo de 30 de ani, au trecut la religia ortodoxă. După ce au fost catehizați, au primit botezul în biserica Sfinții Apostoli de acolo. Se șvonesse că vor trece și alte familii. (L'Indép. Roum. dela 17 Februarie).

Mulumită. Conducerea spitalurilor dela Seminarul românesc și Alumneii din loc exprimă în numele celor 300 răniți vii mulțumite locuitorilor din Mănăstur (Temesmonostor) pentru frumoasele lor daruri, cari sunt: 670 ouă, 6 saci făină, 4 saci grâu, 7 saci cartofi, 2 saci fasole și o cantitate de slănină.

Statistica orfanilor de războiu. Numărul orfanilor de războiu la 31 Decembrie a fost în Ungaria 36,379. Unde sunt așezați acești orfani ai războiului, ne lămurește următoarea statistică oficială: la mamele lor 94.10%, la turtori 2.55%, la rude 2.44%, la familii maritimose 0.10%, la adoptanți 0.03%, în azilurile statului 0.57%, la societăți de binefacere 0.19%, în averea proprie sau pe câmpul de războiu 0.02%. Privitor la diversele așezăminte ale orfanilor este interesantă statistica, arătând proporția preponderantă a numărului orfanilor, încredințați îngrijirii mamei. În contingentul de 36,379 nu sunt cuprinși orfanii al căror părinte nu s'a putut statorni cu toată siguranța, deși aproape sigur, că a murit moarte eroică. Se urmează și conscrierea acestor orfani.

Ministrul de interne a îndrumat toate municipiile, ca să institue patronate orfanale pentru apărarea intereselor orfanilor de războiu. Bărbații de controlă vor fi numiți de masa orfanală, iar datoria lor va fi să lucre în înțelegere cu tutorii în interesul orfanilor. Se urmărește prin aceasta asigurarea unei controale permanente a condițiilor personale și materiale a orfanilor și totodată și a tutorilor.

Fabricația ghetelor de lemn în fabrica Kobrak. În fabrica de ghetete Kobrak din Vaș s'a început fabricația ghetelor de lemn. Aceste ghetete vor fi de o preparație sistematică, ușoară, provăzute cu un fel de rezort de metal prin cari au să fie ușoare la purtat și fără șgomotul cunoscut al ghetelor de lemn. Fabrica a luat în preparație zilnică 100—150 perechi de ghetete, cari însă nu vor fi puse în curând în comerț, fiind toată fabricația rezervată deocamdată pentru școli, internate, societăți.

Prețul unei perechi de ghetete de această fabricație are să varieze după mărime dela 4—7 coroane.

Noul moștenitor de tron turc. Din Constantinopol se anunță: Prin moartea lui *Iussuf Izzeddin* noul moștenitor de tron al Turciei are să fie *Vahid Eddin* cel mai în vârstă principe al dinastiei domitoare otomane. Publicația oficială a acestei schimbări, nu s'a făcut încă, fiind aceasta în contradicere cu obiceiurile turcești. Noua demnitate a principelui Vahid Eddin se exprimă prin faptul ridicării lui la rangul de general comandant și dându-se un adjuțant și maestru al ceremoniilor.

Richard Zanella în Italia. M. T. H. i se telegrafiază din București: „Giornale d'Italia” anunță că *Richard Zanella*, fostul primar al orașului Fiume și deputat în camera ungară a fost eliberat din captivitate rusească și predat Italiei.

Ultima oră.

ROMÂNIA ÎȘI SPOREȘTE ARMATA CU 40 BATALIOANE.

Petrograd. — Se vestește că România va înființa 40 noul batalioane. În comandamentul superior al armatei române vor avea loc în cel mai apropiat viitor mari schimbări.

TURCII SE RETRAG DELA ERZERUM.

Lugano. — *Corriere della Sera* anunță: Turcii s'au retras dela Erzerum la 18 klm., în direcție spre apus.

O TRUPĂ DE SOLDAȚI ÎNMORMÂNȚAȚI SUB O LAVINĂ.

Salzburg. — În 19 c. o lavină urlașă a înmormântat sub ea o trupă de soldați cu skii. Numărul morților e 50, iar răniți au fost 49 soldați.

SASONOV SE RETRAGE.

Berlin. — *Kölnische Zeitung* publică știrea ziarelor rusești, că e iminentă retragerea mai multor minștri ruși. În locul lui Sasonov, se vestește, va fi numit *Botkin*, care are strânsă legătură cu cercurile curții și e cunoscut ca un bărbat foarte energic.

POSTA REDACTIEI.

C. O. Npublicabil.
St. C. — N'am putut alege nici una din poeziile trimise.

Dlul Ion Menga, preot, Cernăuți. — Adresați-vă dlui Sextil Pușcariu, profesor la universitatea de acolo, sigur vă va da lămuririle necesare în toate acele nedumeriri filologice.

L. M. — Npublicabil. Am fi veseli însă de informații exacte despre eroul nostru.

Tr. P. — Npublicabilă.

I. II. — N'am putut alege nimic.

POSTA ADMINISTRATIEI.

D. Dimitrie Radu, stegar „Jicin”. Abonamentul dv. expiră la 31 Martie 1916. „Pagini literare” apar la 1 Martie 1916.

Bibliografiile.

Recomandăm următoarele publicații ce le primim la redacție:

Axente Banclu: Dr. Alexandru Bogdan, o broșură despre viața și activitatea distinsului profesor al liceului din Brașov, căzut în luptele dela *Zumina*. Costă 1 cor., plus porto poștal și se vinde în tolosul bibliotecii publice „Dr. Alexandru Bogdan” din Brașov. Se poate cumpăra dela librăriile românești.

A. Cotruș: Sărbătoarea Morții, un volum de poezii dintre cele mai energice și valoroase ce s'au scris în românește, cu motive din războiul actual. Costă 1.50 cor. plus porto și se poate comanda dela librăriile românești.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

În atențiunea celor ce ne trimit bani.

Persoanele, cari trimit sume de bani prin mandat poștal, sunt cu înzistență rugate a scrie pe dosul mandatului (partea liberă a cuponului) în ce scop anume se trimite suma. Când aceasta nu este posibil — fie din orice motiv — să ni se arate prin o scrisoare (recomandată) destinația banilor. — Scrisoarea e bine să se trimită înainte de expedierea banilor, așa ca pe când ne sosește suma, să avem deja avizul în cheștie.

Adeseori ni se trimit bani fără nici o lămurire, chiar și din ținuturi unde este permis a uza de cuponul mandatului poștal. În astfel de cazuri, prin cereri de lămuriri, depozitari și contări ni se face lucru degeaba.

Pentru evitarea astorfel de cazuri, cel puțin pentru viitor, ne adresăm cu această ocaziune mai vărtos către abonații noștri de pe câmpul de luptă (Feldpost), dar în acelaș timp și celor de acasă, cari ne trimit bani colectați pentru anumite scopuri de binefacere. Colecțele trebuie trimise, totdeauna înainte de expedierea banilor, cu câteva zile.

Ținându-se seamă de rugămințile noastre, pe lângă că se vor putea evita multiplele neînțelegeri, cari obvin în atari cazuri — ni se va ușura și munca noastră, fiindcă nu va trebui să cerem lămuriri și să ținem mereu lucrurile în evidență.

Atât colecțele, cât și sumele de bani se vor adresa *Adm. ziarului „Românul”* și nu la adresa persoanelor private. Librăriile ne socot anumite taxe pentru astfel de servicii.

Administrația ziarului.

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
- : : săvârșită de eroii noștri. : : -

CERCETAȚI COFETĂRIA

MATZKY

Prăjituri excelente. Local de primal rang.

ANUNȚ.

Universitar român, posedă și limba germană, a fost prin trei ani cassar și contabil la o instituție de economii și credit (sistem *Raiffeisen*)

caută post

la o bancă românească. Salar după învoială. A se adresa către:

Ciprian cav. de Voicinschi
stud. în drept.

(Vo 2612-1)

Șerbăuț, (Bucovina).

Se caută

o femeie care se fie ca bucătăreasă și să știe conduce economia.

Condițiunile dimpreună cu ofertul să se trimită la adresa

Mărioara Dr. Andrei Ilie.
Tenke (Bihar m.)

O lucrare de mare actualitate:

CARTEA DURERII

de episcopul Bongaud, traducere de Jacob Niculescu. Cel mai potrivit cadou! — Prețul Cor. 1-50, legată de lux Cor. 3-50.

A se procura dela

ADMINISTRAȚIA » CALEA VIEȚII «
Vulkán, Hunyad megye (Ungaria)

ÎN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII.

Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevolască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informația de necesare (locul nașterii, regimentul și fapta răsplătită cu medalia respectivă)

„ZLĂGNEANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECON. SOC. PE ACȚII ÎN ZLAGNA.

CONVOACARE.

P. T. Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „ZLĂGNEANA” în Zalatna se convoacă prin aceasta în sensul statutelor la a

XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 30 Martie eventual 6 April st. n. 1916 la orele 9 a. m. în localul institutului cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării și constituirea.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere și stabilirea bilanțului.
3. Decidere asupra distribuirii profitului curat.
4. Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghere pe anul expirat 1915.
5. Alegerea alor 2 membri în direcțiune.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere pe timp de un an, în urma abdicării membrului Ioan Ursa.
7. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1916.
8. Eventuale propuneri conform §-lui 20 din statute.

Acei domni acționari, cari voiesc a participa cu vot la adunarea generală, sunt poftiți a-și depune, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, actiile scrise pe numele lor respective pe numele acelorora, pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății în Zlagna. Actiile se pot depune și la „Albina” în Sibiu, la „Victoria” în Arad, la „Auraria” în Abrud, la „Detunata” în Bucium, la „Buciumana” în Bucium-Poeni, la „Lumina” în Sibiu și „Geogeană” în Geoagiu până în 27 Martie 1916.

Zlagna, 14 Februarie 1916.

Direcțiunea.

Activa—Vagyon Co Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1915. — 1915. december 31-én lezárt Mérleg számla Pasiva—Teher

Numerar în cassa — Pénztárkészlet	14796 77		Capital — Részvénytőke	100000 —
Bon în Co. curent la bănci — Követelések p. intézeteknél	1283 97	16080 74	Fond de rezervă — Tartalékalap	60224 50
Cambii de bancă — Váltótárca		273116 30	Fond de binefaceri — Jótékonyalap	854 45
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		54975 45	Depuneri spre fructificare — Betétek	295616 80
Cont curent — Folyoszámla		31885 75	Reescont — Visszleszámitolás	51591 —
Debitori la cereale — Adósok gabonaüzletnél		1707 99	Imprumut hip. cedate — Enged. jelzálog kölcsön	4240 —
Efecte publice — Börzén j. ért. papirok		47840 —	Lombard — Zálog kölcsön	10000 —
Acții dela bănci — Részvények		13550 —	Creditori — Hitelezők	582 25
Casele proprii — Az intézet házai	47500 —		Deposit de cassa — Letétek	2516 87
Realități de vânzare — Más ingatlanok	3317 32	50817 32	Dividendă neridicată — Fel nem vett oszt.	696 50
Magazin de cereale — Gabonakészlet		30850 —	Interese transitoare Atmeneti kamatok	4309 —
Mobilier — Felszerelés		2151 13	Profit curat — Tiszta nyereség	9727 58
Debitori — Adósok		17384 27		
		540 358 95		540358 95

Spese — Kiadások Co. Perdere și Profit — Nyereség és Veszteség számla. Venite — Bevételék

Interese la depuneri — Betét kamat	16676 33		Interese la escont — Kamat váltók után	15406 85
Interese fondului de rez. — Kamat tart. alap után	2300 82	18977 15	Interese la hipotecă — Kamat jelz. kölcsön után	3074 30
Salare — Fizetése		7260 —	Interese la cont-curent — Kamat folyoszámlák után	2745 98
Maree de prezență — Jelenléti díjak		567 —	Interese la efecte — Kamat értékpapirok után	2709 72
Chirie — Házbér		344 —	Chiria caselor — Házbérek	2373 47
Spese de birou — Üzleti költségek	2654 94		Profit la cereale — Nyereség gabonaüzleten	9160 —
Porto postal — Posta költségek	350 33	3005 27	Provizioni — Jutalékok	12745 27
Dare erarială și comunală — Áll. és közs. adó	5793 97			
Dare după interese depuneri — Betét kamat adó	1670 28			
Competință de timbru — Bélyeg illeték	70 34	7534 58		
Amortisări — Leírások		800 —		
Profit curat — Tiszta nyereség		9727 58		
		48215 59		48215 59

Zlagna, (Zalatna) la 31 Decembrie 1915.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan Fodorean m. p.
președinte — elnök.

Iuliu V. Albini m. p.
dir. supl. — igazgató helyettes.

Eugen Beșa m. p.
contabil — könyvelő.

Emanuel Besa m. p.

Al. Băieșan m. p.

Ioan Lucăcel m. p.

Corpade Ștefan a Ani m. p.

Dr. Ioan Recea m. p.

Revăzut și aflat în consonanță cu registrele institutului purtate în deplină ordine. — Fölülvizsgáltatott és teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott.

Zlagna, (Zalatna) în 14 Februarie 1916.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Ioan Vătășan m. p.

Ioan Ursa m. p.
președinte — elnök.

Ioan Cristea m. p.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil: LAURENȚIU LUCA.